

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๓

วันที่ ๒๓ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
นางสาวปาริณา ไกรคุปต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๑
นางสาวศรีนวล บุญลือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปาริณา ไกรคุปต์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวศรีนวล บุญลือ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒) หรือไม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๗ คน เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปาริณา ไกรคุปต์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และนางสาวศรีนวล บุญลือ

- ๒ -

ผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลง และขอให้มีคำสั่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องกล่าวอ้างว่าประชาชนหมู่บ้านหนองน้ำใส ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี มีความประสงค์จัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่บ้านหนองน้ำใสที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี ซึ่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ระบุว่า “พื้นที่บริเวณใดเป็นพื้นที่ที่บุคคลใดได้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ ให้กันบริเวณดังกล่าวออกจากพื้นที่ที่จะขอจัดตั้งป่าชุมชน” แต่ในระหว่างที่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ศูนย์ป่าไม้ราชบุรีตรวจสอบพื้นที่เพื่อจัดทำคำขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชนนั้น นางสมพร จรุงเรืองกิจ ได้แสดงเอกสารการครอบครองที่ดินในพื้นที่บางส่วน ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ป่าไม้ราชบุรี เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดิน สาขาจอมบึง กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนของนางสมพรร่วมปรึกษากันแล้วในเบื้องต้นพบว่าพื้นที่บางส่วนที่จะจัดตั้งป่าชุมชนทับซ้อนกับพื้นที่ที่อ้างเอกสารการครอบครองที่ดินและไม่สามารถระบุแนวเขตที่ชัดเจนได้ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒ ประชาชนจึงร้องเรียนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ขอให้ตรวจสอบที่ดินของนางสมพรดังกล่าว ต่อมาวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ นายอำเภอจอมบึงจัดประชุมข้าราชการกรมป่าไม้ กรมการปกครอง กรมที่ดิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลรางบัว เพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าร่วมประชุมและแจ้งต่อที่ประชุมว่าจะกำชับ ประสาน เเร่งรัดการตรวจสอบดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าชุมชนได้เร็วขึ้น

ผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องมีความเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗)

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องกล่าวอ้างว่าเว็บไซต์ “ไทยโพสต์” เผยแพร่ข่าว มีเนื้อความว่า “นางสาวศรีนวล บุญลือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคอนาคตใหม่ เดินทางมายังทำเนียบรัฐบาล เพื่อเข้าพบนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยนัดหมายมาพูดคุยเรื่องการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงพยาบาลในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ ภายหลังจากสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบวาระแรกของร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓ การเดินทางมาครั้งนี้ได้เข้าประตูด้านหลังของตึกบัญชาการ มีเจ้าหน้าที่จากหน้าห้องนายอนุทินนำไปพบและพยายามกั้นตัวนางสาวศรีนวลไม่ให้พูดคุยกับสื่อมวลชน ทั้งนี้ มีรายงานว่านางสาวศรีนวลเข้าพบนายอนุทินบ่อยครั้งที่กระทรวงสาธารณสุขด้วย ภายหลังการเข้าพบ งบประมาณ ๓๐ นาที นางสาวศรีนวลเปิดเผยว่าตนนำผู้บริหารโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เข้าพบนายอนุทินเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างที่พักเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจอมทอง ที่ถูกไฟไหม้ไปก่อนหน้านี้ ไม่มีเรื่องการเมืองแต่อย่างใด ถ้าไม่บริสุทธิ์ใจคงไม่กล้ามาที่นี่ และขออย่าหยิบยก มาเป็นประเด็นการเมือง เพราะกลัวว่าการทำงานช่วยเหลือประชาชนจะไม่คืบหน้า” นอกจากนี้ เว็บไซต์ “news.room44.net” เผยแพร่ข่าวมีเนื้อความว่า “เมื่อช่วงบ่ายวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา ที่ทำเนียบรัฐบาล นางสาวศรีนวล บุญลือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคอนาคตใหม่ เดินทางมาเข้าพบนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เพื่อหารือการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงพยาบาลในเชียงใหม่ หลังร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓ ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร โดยนางสาวศรีนวลเข้าประตู ด้านหลังตึกบัญชาการ และมีรายงานว่านางสาวศรีนวลเข้าพบนายอนุทินหลายครั้งแล้วทั้งที่กระทรวง สาธารณสุขด้วย นางสาวศรีนวลกล่าวหลังการเข้าพบนายอนุทินว่า นำผู้บริหารโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เข้าพบนายอนุทินเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างที่พักเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลจอมทองที่ถูกไฟไหม้ไปก่อนหน้านี้ ไม่มีเรื่องการเมือง เพราะถ้าไม่บริสุทธิ์ใจคงไม่กล้ามาที่นี่ ทั้งนี้ ขออย่าหยิบยกมาเป็นประเด็นการเมือง เพราะกลัวว่าการทำงานช่วยเหลือประชาชนจะไม่คืบหน้า”

ผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องมีความเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่ง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซง เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่อง

- ๔ -

การกระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗)

ผู้ร้องตรวจสอบลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องแล้วเห็นว่า มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อเสนอคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง จึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังนี้

(๑) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑)

(๒) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒)

(๓) มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๗ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลง เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องการกระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงาน

ของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบ
มาตรา ๑๘๕ (๒) กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕)
ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สำหรับ
คำขอให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง นั้น เห็นว่า
ข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องทั้งสองมีกรณีตามที่ถูกร้อง ในชั้นนี้
ศาลรัฐธรรมนูญจึงยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดราชบุรี ซึ่งรวมเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง ด้รับ
การร้องเรียนจากประชาชนขอให้ตรวจสอบการทับซ้อนของแนวเขตที่ดินของนางสมพรกับพื้นที่ที่จะจัดตั้ง
ป่าชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
ในวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมกับนายอำเภอจอมบึง
ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลรางบัว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนหมู่บ้าน
หนองน้ำใสเพื่อรับฟังปัญหาจากประชาชนที่ขอให้ตรวจสอบที่ดินในพื้นที่ที่จะจัดตั้งป่าชุมชน ที่ประชุม
มีข้อสรุปให้นำเรื่องปัญหาในการตรวจสอบที่ดินในพื้นที่ที่จะจัดตั้งป่าชุมชนเข้าสู่ขั้นตอนการแก้ไข
ปัญหาของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอจอมบึง แล้วให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบตามขั้นตอน
ของทางราชการต่อไป การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ แจ้งต่อที่ประชุมว่าตนจะกำชับ ประสานงาน เร่งรัด
การตรวจสอบดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าชุมชนได้เร็วขึ้น
เป็นการติดตามเรื่องที่มีการร้องเรียนเพื่อให้ประชาชนมั่นใจว่าเรื่องที่ร้องเรียนจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด
ไม่สูญหาย เรื่องไม่เงียบ หากการดำเนินการดังกล่าวไม่มีความคืบหน้า หรือกระบวนการตรวจสอบ
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้า ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะติดตามโดยการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
หรืออาจนำเข้าสู่ขั้นตอนของกระบวนการในสภาผู้แทนราษฎรต่อไป อันเป็นบทบาทภายนอก
สภาผู้แทนราษฎรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและทราบสภาพปัญหา
ความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างดี หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปประสานงานกับส่วนราชการ
หรือหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ จะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐสอดคล้องกับ

ความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การพบปะกับประชาชนเป็นเครื่องชี้ให้เห็นการให้ความสำคัญและการเอาใจใส่ทุกข์สุขของประชาชน เป็นโอกาสที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะได้พบปะและรับฟังปัญหาโดยตรงเพื่อนำปัญหานั้นไปแก้ไขโดยเร็วที่สุด และทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับข้อมูลโดยตรงเพื่อใช้ควบคุมการทำงานของรัฐบาลและเสนอแนะการตรากฎหมายต่าง ๆ ในรัฐสภาต่อไป การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามที่กล่าวอ้างมิได้ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ ก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยืนยันคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๘ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งรวมเขตพื้นที่อำเภอจอมทอง ได้รับแจ้งจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ว่า ที่พักของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจอมทองมีหนังสือแจ้งปัญหาดังกล่าวต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามระบบราชการแล้ว แต่ประสงค์ให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ นำส่งสำเนาหนังสือให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยตรงอีกทางหนึ่ง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าพบนายอนุทิน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทำเนียบรัฐบาล และนำสำเนาหนังสือแจ้งปัญหาที่ใส่ซองปิดผนึกส่งมอบแก่นายอนุทินโดยผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ทราบรายละเอียดในหนังสือดังกล่าว และพูดคุยในเรื่องทั่วไปประมาณ ๑๐ นาที มิได้หารือเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณและไม่มีผู้บริหารโรงพยาบาลจอมทองร่วมเข้าพบด้วย การนำส่งเอกสารดังกล่าวเป็นบทบาทหนึ่งในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา เป็นการให้ความสำคัญ เอาใจใส่ทุกข์สุขของประชาชน ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิได้เป็นการกระทำอันมีลักษณะก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่าคดีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงไม่ทำการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ประเด็นที่สอง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ปราบกฏว่า

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่บ้านหนองน้ำใส ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี กับนายอำเภอจอมบึง ข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ แจ้งต่อที่ประชุมว่า จะกำชับ ประสานงานเร่งรัดการตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าชุมชนได้เร็วขึ้น

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เข้าพบนายอนุทิน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ณ ทำเนียบรัฐบาล และมอบสำเนาหนังสือแจ้งปัญหากรณีที่พักเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่เพียงพอ เนื่องจากที่พักถูกไฟไหม้

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ (๗) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๔ หรือมาตรา ๑๘๕” และมาตรา ๑๘๕ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา”

ระบบรัฐสภาตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการดูแลและคานอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยฝ่ายนิติบัญญัตินอกจากมีหน้าที่และอำนาจตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารด้วย เช่น การให้สิทธิตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหารเกี่ยวกับงานในหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐ หรือการตั้งคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ ที่ให้มีอำนาจสอบหาข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหรือบุคคลใด ๆ มาให้ข้อเท็จจริงได้ เป็นต้น การที่ฝ่ายนิติบัญญัติใช้อำนาจตรวจสอบฝ่ายบริหารดังกล่าวจะต้องอยู่ในขอบเขตแห่งความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดีและเป็นธรรมในการดูแลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน หากขอบเขตการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจน้อยเกินไปย่อมไม่อาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ หากมีอำนาจมากเกินไปย่อมเป็นการก้าวก่ายแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ฉะนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) จึงบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใด ๆ อันเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น และ (๒) บัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใด ๆ อันเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา โดยถือเป็นกรณีร้ายแรงอันเป็นเหตุให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ฝ่าฝืนต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติวางกรอบการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักทั่วไปให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเป็นอิสระ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งหมายรวมถึงพื้นที่ทั้งประเทศ ไม่ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง โดยการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของปวงชนชาวไทยอันเป็นประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ จะมุ่งแต่เฉพาะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในเขตหรือจังหวัดที่ตนได้รับเลือกมาไม่ได้

สำหรับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๙ ว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เป็นการนำหลักการป้องกันมิให้มีการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภามาบัญญัติไว้ โดยมีสาระสำคัญเพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคล มิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาแทรกแซงการใช้ดุลพินิจหรือกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อป้องกันมิให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะเป็นการละเมิดต่อจริยธรรมและกฎหมาย อันจะสร้างความเสียหายให้แก่รัฐและประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ วินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) ว่ามีองค์ประกอบดังนี้

๑. การกระทำที่เป็นการก้าวกายหรือแทรกแซง ต้องเป็นการกระทำโดยใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

๒. การกระทำนั้นต้องเป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือว่าฝ่ายนิติบัญญัติเข้าไปก้าวกายหรือแทรกแซงฝ่ายบริหารอันเป็นการต้องห้ามตามหลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยคำว่า “ก้าวกาย” หมายถึง ล่วงล้ำเข้าไปยุ่งเกี่ยวหน้าที่ผู้อื่น เหลือมล้ำไม่เป็นระเบียบ เช่น งานก้าวกายกัน ส่วนคำว่า “แทรกแซง” หมายถึง แทรกเข้าไปเกี่ยวข้องในกิจการของผู้อื่น การกระทำที่เป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) จึงเป็นการกระทำที่ก้าวล่วงหรือแทรกเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือเข้าไปเกี่ยวข้องในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร

๓. การกระทำที่เป็นการก้าวกายหรือแทรกแซง ผู้กระทำแสดงออกซึ่งเจตนาที่จะก้าวกายหรือแทรกแซง โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำตามที่ถูกก้าวกายหรือแทรกแซงหรือไม่

๔. การกระทำที่เป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ส่วนประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว อาจเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดก็ได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๒) บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นครั้งแรก โดยมีความมุ่งหมายเพื่อป้องกันมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ใช้สถานะหรือตำแหน่งกระทำการอันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ โดยยกเว้นกรณีที่เป็นกรดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

ประเด็นที่หนึ่ง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าร่วมประชุมกับข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่บ้านหนองน้ำใส ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยแจ้งต่อที่ประชุมว่า จะกำชับ ประสานงาน เร่งรัดการตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าชุมชนได้เร็วขึ้น เมื่อพิจารณาการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเพียงการติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่อำเภอจอมบึงซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด กรณียังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการอันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการและหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑)

ประเด็นที่สอง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าพบนายอนุทิน รมานายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ณ ทำเนียบรัฐบาล และมอบสำเนาหนังสือแจ้งปัญหาเรื่องที่พักของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจอมทองไม่เพียงพอแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เมื่อพิจารณาการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอจอมทองซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเลือกตั้งของ

- ๑๑ -

ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรับทราบเท่านั้น และไม่ปรากฏพฤติการณ์อื่นใดของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข กรณียังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการอันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๒)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒)

- ๑๒ -

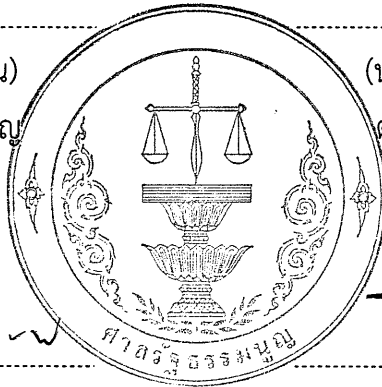
(คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๓)

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนภดล เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ